

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการสาธารณูปการ เมื่อศึกษาข้อมูลตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นต้นมา ก็จะได้เห็นได้ว่าการพัฒนาเปลี่ยนแปลงเหมือนในสมัยกรุงสุโขทัยและในสมัยกรุงศรีอยุธยาเช่นเดียวกัน การพัฒนาเปลี่ยนแปลงนี้คงเป็นไปตามเหตุการณ์บ้านเมือง ซึ่งมีหลักฐานปรากฏในโครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์ในสมัยรัชกาลที่ ๔ ปรากฏว่า พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราช สมภารประจำวัดต่างๆ แต่นั่นก็เป็นเพียงพระอารามหลวงเท่านั้น แต่ในขณะเดียวกันชาวบ้านก็เป็นผู้มีส่วนในการเลือกหรือแต่งตั้งสมภารวัดราษฎร์ ขอบเขตอำนาจสมเด็จพระสังฆราชที่ทรงตัดสินชี้โทษ หรือการควบคุมทรัพยากรทั้งปวงของพระสงฆ์ที่อยู่ห่างไกลก็เป็นเรื่องที่ได้ลำบาก หากแต่ต้องอาศัยชาวบ้านในชุมชน คอยควบคุมดูแลพฤติกรรม ดังที่ทราบกันแล้วว่า ในอดีตนั้น พระสังฆาธิการ มุ่งไปที่กิจการใหญ่ระดับชาติ เช่น การชำระพระธรรมวินัยให้บริสุทธิ์เป็นต้น มากกว่าที่จะมุ่งไปดูแลกิจการของวัดต่างๆ ไป เราย่อมปฏิเสธไม่ได้ว่า ปัญหาส่วนหนึ่งมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจ^๑ วัด เป็นหน่วยงานบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมไทย ซึ่งหลักเกณฑ์และวิธีการที่เกี่ยวกับวัดนั้น ทรงตราเป็นพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ เช่นเดียวกับบทบัญญัติว่าด้วยมหาเถรสมาคม ซึ่งเป็นสถาบันหรือองค์กรบริหารกิจการคณะสงฆ์สูงสุด นอกจากนั้น วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ตามความในมาตรา ๓๑ วรรคสอง และมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๕ วัดจึงได้รับความคุ้มครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวมถึงกฎหมายอื่นๆ ดังนั้น วัดทั้งหลายมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายดังเช่นบุคคลธรรมดา เว้นแต่สิทธิและหน้าที่บางอย่างที่ทำเองไม่ได้ จำเป็นต้องมีผู้แทน เพื่อใช้สิทธิและหน้าที่หรือแสดงเจตนา ดังเช่นบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มาตรา ๓๑ วรรคสามว่า “เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป”^๒ การบริหารกิจการคณะสงฆ์นั้นมีภารกิจอยู่ ๖ ด้าน ได้แก่ การปกครอง การศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์

วัดเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นสถานที่ศึกษาอบรมศีลธรรม เป็นสถานที่จัดงานศพและงานประจำปีเป็นต้น เพื่อรักษาศิลปวัฒนธรรมเอาไว้ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการบริหารการปกครอง

^๑ นิธิ เอียวศรีวงศ์, *มองอนาคต*, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิภูมิปัญญา, ๒๕๕๒), หน้า ๔๓.

^๒ พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ), *การคณะสงฆ์และการศาสนา*, (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๑๖.

เป็นที่พึ่งทางจิตใจของประชาชนในยามตกทุกข์ได้ยาก วัดจึงเป็นสถานที่สำคัญอย่างยิ่งในการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การสร้างวัดและการตั้งวัดขึ้นจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามขั้นตอนของทางราชการ เมื่อสร้างวัดและตั้งวัดได้เสร็จสิ้นแล้วจนได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เป็นวัดที่ถูกต้องตามกฎหมาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติก็จะขึ้นทะเบียนเป็นวัดเมื่อเป็นเช่นนั้น วัดต้องมีผู้บริหารดูแลรักษา พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสจึงมีหน้าที่ทำนุบำรุงรักษาวัด ดำเนินการจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปถูกต้องตามกฎหมาย สอดคล้องตามหลักการบริหารกิจการคณะสงฆ์ทั้งด้านการปกครอง การศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติศาสนกิจให้เป็นไปถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาวัดนั่นเอง^๓

การพัฒนาวัด หมายถึงการปรับปรุงสภาพและการดำเนินกิจกรรมของวัดให้มีความเจริญรุ่งเรือง เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน การพัฒนาวัดมีวัตถุประสงค์^๔ เพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันของชุมชนในท้องถิ่นนั้นว่าวัดเป็นของตน มีความรู้สึกหวงแหนและช่วยกันดูแลรักษา เพื่อเป็นที่พึ่งอาศัยของพระภิกษุสามเณร เป็นที่ทำบุญบำเพ็ญกุศลของชาวบ้าน เป็นสถานที่สงบทางกายทางใจ เป็นศูนย์กลางของชาวบ้าน เพื่อการศึกษาพระปริยัติธรรม เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างวัดกับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชนให้เกิดความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เพราะฉะนั้น การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม ให้มีความสวยงาม มีอาคารสถานที่พร้อมทั้งวัสดุอุปกรณ์พร้อมใช้ประโยชน์ได้ตลอดเวลา พระสังฆาธิการ ควรจะมีความเข้าใจระบบการทำงานทั้งกฎระเบียบ แบบแผนประเพณี ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น นโยบาย โครงการฯ กฎหมายและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการจัดการ เช่น การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (ร.๙) ได้ทรงพิจารณาพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕^๕ และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่แล้วให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งในการสนับสนุนการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการสาธารณูปการ ส่วนการพัฒนาการสาธารณูปการก็มีความสอดคล้องตามหลักการบริหาร กล่าวคือ การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม

^๓ กองพุทธศาสนสถาน, การพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๔), หน้า ๓.

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔.

^๕ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, คู่มือพระสังฆาธิการ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๔), หน้า ๑๕.

นอกจากนั้น การบูรณาการตามหลักอริยสัจ ๔ ได้แก่ ทุกข์ คือสภาพปัญหาทั้งบุคคล การเงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ สมุทัย คือสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ นิโรธ คือเป้าหมายการสาธารณูปการ มรรค คือแนวทางการแก้ไขปัญหาการสาธารณูปการ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัย จึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง “การพัฒนาระบบบริหารจัดการการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๑” เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการบริหารจัดการการสาธารณูปการ เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีและการบูรณาการหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมกับการบริหารจัดการการสาธารณูปการ และเพื่อเสนอการพัฒนาระบบบริหารจัดการการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๑ นอกจากนี้ ผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นปัจจัยส่วนหนึ่งในการสนับสนุนการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการสาธารณูปการ เพื่อเป็นฐานข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาระบบการสาธารณูปการให้ชัดเจนมากขึ้น เป็นตัวอย่างส่งเสริมการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ให้มีรูปทรงศิลปวัฒนธรรมไทยที่คงความสวยงามอยู่คู่กับสังคม เหมาะสมกับยุคสมัยพัฒนาสอดคล้องตามหลักการบูรณาการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ทรงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์สืบต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการบริหารจัดการการสาธารณูปการ

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีและการบูรณาการหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมกับการบริหารจัดการการสาธารณูปการ

๑.๒.๓ เพื่อเสนอการพัฒนาระบบบริหารจัดการการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๑

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ สภาพปัญหาและอุปสรรคการบริหารจัดการการสาธารณูปการ เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ แนวคิดทฤษฎีและการบูรณาการหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมกับการบริหารจัดการการสาธารณูปการ เป็นอย่างไร

๑.๓.๓ การพัฒนาระบบบริหารจัดการการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๑ เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัย ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยประกอบด้วย ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านประชากร ขอบเขตด้านพื้นที่ และขอบเขตด้านระยะเวลาเป็นต้น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคการบริหารจัดการประกอบด้วยบุคลากร การเงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ (4M) ที่ยังมีความไม่ชัดเจนทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ นอกจากนี้ การการบริหารจัดการ หมายถึงผู้บริหารได้ทำการปรับเปลี่ยนการบริหารงานทั้งบุคลากร การเงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการทรัพยากรทั้งปวงภายในวัดให้เป็นไปด้วยส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมาย

การสาธารณูปการ หมายถึงการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอารามแต่ละวัด ให้มีความสวยงาม มีอาคารสถานที่พร้อมทั้งวัสดุอุปกรณ์พร้อมใช้ประโยชน์ได้ตลอดเวลา ผู้บริหารควรจะมีใจระบอบการทำงานด้วยกฎระเบียบ แบบแผนประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่น นโยบาย โครงการฯ กฎหมายและสิ่งแวดล้อม รวมถึงวิธีการจัดการทั้งการวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม

นอกจากนั้น การพัฒนาการสาธารณูปการตามหลักอริยสัจ ๔ คือหลักความจริงอันประเสริฐ มีอยู่ปรากฏอยู่ทุกสังคมีทั้งเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ทрудโทรม เสื่อมสลาย และดับสูญสิ้นไปจากโลก พระพุทธเจ้า ทรงตรัสรู้ธรรมทั้งปวงตามหลักอริยสัจซึ่งมีความเกี่ยวข้องถึงกันและกัน ผู้บริหารด้านการสาธารณูปการควรจะได้นำหลักอริยสัจกล่าวคือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค มาทำการบูรณาการกับการสาธารณูปการ ก็จะเป็นเหตุปัจจัยส่งเสริมให้มีการจัดการเป็นไปตามหลักการที่เหมาะสม ก่อให้เกิดการปฏิรูปเสนาสนะเก่าๆ เข้ากับสิ่งก่อสร้างสมัยใหม่ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่สังคมีเพื่อการใช้สอยเสนาสนะในการทำสังฆกรรม เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เมื่อพิจารณาโดยอนุโลมและปฏิโลมแล้ว ตามหลักอริยสัจมีความเหมาะสมกับการสาธารณูปการของพระสงฆ์โดยไม่ต้องสงสัย โดยพระสงฆ์พร้อมที่จะนำเอามาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมสนับสนุนการสาธารณูปการ ตามหลักอริยสัจ ได้แก่ ทุกข์ หมายถึงปัญหาการสร้างนวกรรม เป็นจุดอ่อนให้การดำเนินการสาธารณูปการไม่บรรลุตามเป้าหมาย สมุทัย หมายถึงสาเหตุให้เกิดปัญหาอุปสรรคทั้งบุคคล การเงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ นิโรธ หมายถึงเป้าหมาย การดำเนินการสาธารณูปการ มรรค หมายถึงแนวทางการสาธารณูปการตามนโยบาย

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้สนทนากลุ่มเฉพาะ และกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ดังต่อไปนี้

งานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัย ได้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) พระสังฆาธิการ จำนวน ๑๘ รูป และสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๓ รูป/คน

งานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสังฆาธิการ จำนวน ๑,๑๘๑ รูป^๒ ในเขตคณะสงฆ์ภาค ๑๑ จำนวน ๔ จังหวัด กล่าวคือจังหวัด นครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดสุรินทร์

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่การศึกษาวิจัย ได้แก่ เขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๑ ประกอบด้วยจังหวัด นครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดสุรินทร์

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัย ได้ศึกษาตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.๒๕๕๗ จนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๘ รวมเป็นระยะเวลา ๒๔ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาการบริหารจัดการ หมายถึงพระสังฆาธิการผู้บริหารงานสาธารณูปการ มีการปรับเปลี่ยนการบริหารทั้งบุคลากร การเงิน วัสดุอุปกรณ์ และวการจัดการทรัพยากรทั้งปวงภายในวัด ให้เป็นไปเพื่อส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาการเป็นไปตามเป้าหมาย เพื่อก่อสร้าง และการบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การดูแล การทำนุบำรุงรักษาวิหารลานพระเจดีย์ อุโบสถ โรงเรียนพระปริยัติธรรม ศาลาสวดศพ ฼าปนสถาน อาคารเรียน หอธรรม หอระฆัง กุฏิพระสงฆ์ และศาลาการเปรียญเป็นต้น

การสาธารณูปการ หมายถึงการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ได้แก่ การบำรุงรักษา การซ่อมแซมเสนาสนะ การดูแลตกแต่งภายใน การต่อเติม และการก่อสร้างตกแต่งภูมิทัศน์ของวัด เป็นต้น การสาธารณูปการจะเกี่ยวข้องกับเสนาสนะ เช่น อุโบสถ วิหารลานพระเจดีย์ สถูป กุฏิสงฆ์ โรงเรียนพระปริยัติธรรม ศาลาการเปรียญ ศาลาบำเพ็ญกุศล ฼าปนสถานหรือเมรุ ห้องสมุดหรือพิพิธภัณฑ์ หอระฆัง ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา ห้องน้ำห้องส้วมสาธารณะ ถนนทางเท้าภายในวัด สถานที่จอดรถ สถานที่พักผ่อนสาธารณะ สถานที่บรรจุอัฐิ รั้วรอบวัดหรือกำแพงวัด และประตูเข้าออก เป็นต้น

^๒สำนักงานเจ้าคณะภาค ๑๑, สถิติพระภิกษุสามเณร, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเจ้าคณะภาค ๑๑, ๒๕๕๘), หน้า ๕๒.

การบริหารการสาธารณูปการ หมายถึงการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะ วัตถุภายในวัดวาอารามแต่ละวัด ให้มีความสวยงาม มีอาคารสถานที่พร้อมทั้งวัสดุอุปกรณ์พร้อมใช้ ประโยชน์ได้ตลอดเวลา ผู้บริหารควรจะดำเนินการให้มีความสอดคล้องตามกฎระเบียบ แบบแผน ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น นโยบาย โครงการฯ กฎหมายและสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

การวางแผน หมายถึงภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึง เหตุการณ์ที่จะมีผลกระทบ กำหนดแผนปฏิบัติงาน มีวิธีการปฏิบัติเอาไว้ เพื่อเป็นแนวทางการทำงาน ในอนาคตที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณูปการ

การจัดองค์การ หมายถึงภาระหน้าที่ผู้บริหารจำต้องจัดให้มีโครงสร้างทีมงานและ ภาระหน้าที่เฉพาะเพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของและตัวคนอยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้ งานสาธารณูปการเป็นไปตามวัตถุประสงค์

การบังคับบัญชาสั่งการ หมายถึงหน้าที่ของผู้บริหารในการสั่งการต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารต้องเป็นตัวอย่างที่ดี ต้องเข้าใจคนงานของตน ต้องเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงาน และองค์การที่มีอยู่ รวมถึงการติดต่อสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด

การประสานงาน หมายถึงภาระหน้าที่ของผู้บริหาร เชื่อมโยงภาระงานของทุกคนให้เข้า กันได้ ติดตามดูแลงานให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน พยายามดูแลแก้ไขปัญหาของคนและทุก หน่วยงานย่อยภายในองค์การให้ชัดเจน จนบุคลากรสามารถทำงานเป็นไปตามเป้าหมาย

การควบคุม หมายถึงภาระหน้าที่ของผู้บริหาร ผู้บริหารกำกับดูแลทรัพยากรทั้งปวงให้ สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนการที่ได้วางไว้ เป็นกิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับการติดตาม ตรวจสอบการสาธารณูปการ เพื่อทราบว่ากิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาไปปฏิบัติจัดทำแล้วนั้น สามารถปฏิบัติได้เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคต้องแก้ไขอย่างไร เพื่อให้งานสาธารณูปการสามารถดำเนินไปตามวัตถุประสงค์

การบูรณาการตามหลักอริยสัจ ๔ หมายถึงพระสังฆาธิการผู้บริหารการสาธารณูปการ สามารถนำหลักอริยสัจมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินการสาธารณูปการ

ทุกข์ หมายถึงปัญหาอุปสรรคที่สะสมมานานที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทั้งบุคลากร การเงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ ที่ยังไม่ถูกต้องตามกฎระเบียบ กฎหมายและสิ่งแวดล้อมภายในวัด ผู้บริหาร ต้องพยายามส่งเสริมให้งานสาธารณูปการเป็นไปตามหลักการ กฎระเบียบ กฎหมายและสิ่งแวดล้อม ภายในวัดอย่างต่อเนื่อง ตามนโยบายและโครงการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการสาธารณูปการ

สมุทัย หมายถึงสาเหตุของปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการก่อสร้างและการ บูรณปฏิสังขรณ์ ได้แก่ อุโบสถ วิหารลานพระเจดีย์ และเสนาสนะภายในวัดเป็นต้น ผู้บริหารต้อง ดำเนินการให้เป็นไปตามหลักการ กฎระเบียบ กฎหมายและสิ่งแวดล้อมภายในวัดอย่างต่อเนื่อง

นิโรธ หมายถึงผลการแก้ไขปัญหาลุ่ปสรรคการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์โดยวิธีการใช้สติปัญญาพิจารณาให้รอบคอบ ทั้งข้อดีและข้อเสีย โดยโยนิโสมนสิการ ให้เป็นไปถูกต้องตามเป้าหมาย

มรรค หมายถึงวิธีการจัดการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ทั้งปวง ให้ถูกต้องตามกฎหมาย กฏหมายและสิ่งแวดล้อมภายในวัดอย่างต่อเนื่อง ตามนโยบายและโครงการสาธารณูปการ

พระสังฆาธิการ หมายถึงพระภิกษุผู้ปกครองคณะสงฆ์ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๑ ประกอบด้วยจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดสุรินทร์ ผู้ดำรงตำแหน่งหน้าที่ตั้งแต่ผู้ช่วยเจ้าอาวาสขึ้นไป

เขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๑ หมายถึงพระสังฆาธิการ ผู้มีอำนาจหน้าที่การปกครองคณะสงฆ์ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๑ ประกอบด้วยจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดสุรินทร์

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ได้ทราบสภาพปัญหาและอุปสรรคการบริหารจัดการสาธารณูปการ

๑.๖.๒ ได้ทราบแนวคิดทฤษฎี และการบูรณาการหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมกับการบริหารจัดการสาธารณูปการ

๑.๖.๓ ได้ทราบการพัฒนาการบริหารจัดการการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๑ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นปัจจัยสนับสนุนการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการสาธารณูปการ เพื่อให้มีการพัฒนาก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ให้ถูกต้องตามรูปแบบตามความเหมาะสมต่อไป